

משאבים כזרזי פיתוח



הוכנה לשירותכם
בידי שמעון לוי
הילה כרמיאל

זרזי פיתוח- כינוי למשאבים המצויים
באזור מסוים ומהווים את הפוטנציאל
שלו לפיתוח.

נוהגים למיין את המשאבים ל- 4

קבוצות עיקריות: **משאבי טבע**

וסביבה, **משאבים פיננסיים**, **משאבי**

אנוש ומשאבים חברתיים.

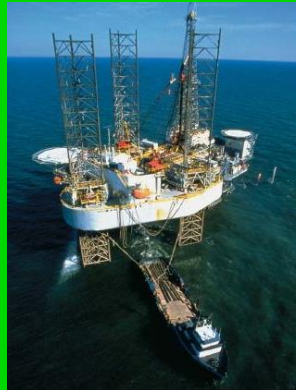
משאבי טבע וסביבה - מקורות אנרגיה

מתכלים:

פחם



גז



נפט



מתחדשים:

שמש



רוח



מים

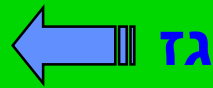


מקורות אנרגיה אלה, הם מקורות הכוח להפעלת מכונות
בתעשייה, קיום תחבורה ואספקה לצריכה הביתית. בלעדיהם,

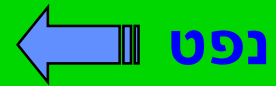
לא תתאפשר קיומה של חברה מודרנית.



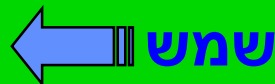
צריכה ביתית



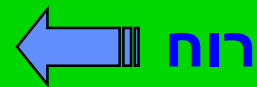
כלי תחבורה



אנרגיה סולארית



סורבינת רוח להפקת חשמל



דוגמאות לפיתוח בזכות מקורות אנרגיה: מדינות המפרץ התפתחו בזכות קידוחי הנפט

DUBAI



סכר שלושת הערוצים בסין, המפעל ההידרואלקטרי הגדול בעולם



CHINA



משאבי טבע וסביבה - מחצבים לתעשייה

כסף



זהב



בזל



בולסיט



מנגן



נחושת



פוספט



יהלום



המחצבים מהווים בסיס לפיתוח התעשייה, רובם מתכלים.



← זהב

תכשיטים יקרים



← ברזל

בנייה



← נחושת

תעשיית החשמל והאלקטרוניקה

← פוספט

דשן בחקלאות



דוגמאות לפיתוח בזכות מחצבים:
צ'ילה הפכה למדינה מפותחת, בזכות כריית מחצב הנחושת המצוי בה בשפע
ומכירתו לעולם.

CHILE



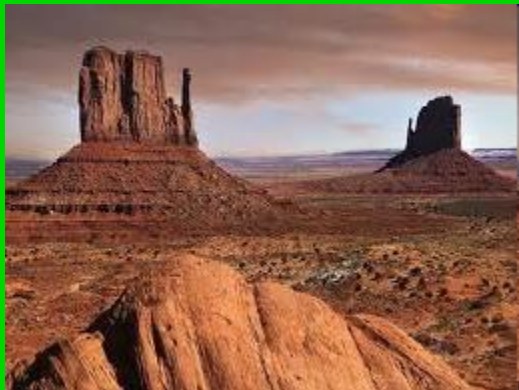
העיר יוהנסבורג הפכה למרכז פיננסי בדרום אפריקה, בזכות מכרות
הזהב והיהלומים הממוקמים סביבה.

SOUTH AFRICA



משאבי טבע וסביבה - נוף ותנאים ייחודיים

נופי טבע ייחודיים



אגמים ונהרות



ים שמש וחול



מקומות קדושים



תיירות מרפא



אקלים ייחודי



מרכזי תרבות ובילוי



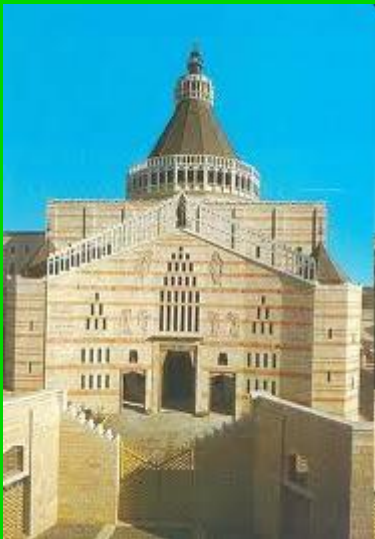
אתרים ארכיאולוגיים



דוגמאות לפיתוח בזכות נוף ותנאים ייחודיים:
האיים שבדרום תאילנד, מהווים מוקד משיכה בין-לאומי
לתיירות בזכות חופי הים הקסומים, שוניות האלמוגים ועצי הקוקוס.



העיר נצרת מהווה מוקד משיכה לעשרות אלפי צליינים המגיעים כל
שנה לביקור במקומות הקדושים.



משאבי מים

הובלת מים



מאגרי מים



בניית סכרים



התפלת מי ים



טיהור מי קולחין



המים הם משאב קיומי, לא ניתן לקיים חיים בלעדיהם.
בנוסף, הם מהווים זרז פיתוח ראשון במעלה.



יצירת אזורי חקלאות



ייצור חשמל

בניית סכר



פיתוח חקלאות באזורים מדבריים

טיהור מי
קולחין
והובלתם



מי שתייה

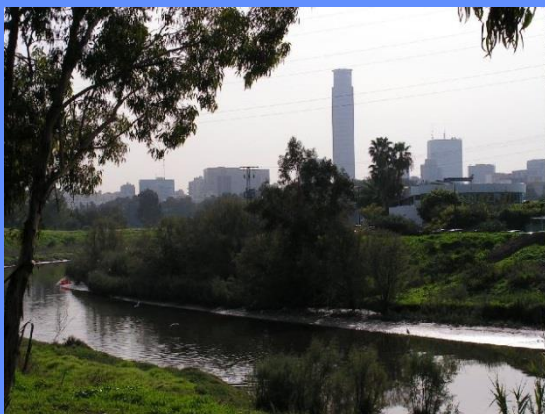
התפלת
מי ים

דוגמאות לפיתוח בזכות משאבי מים:

סכר אסואן שנבנה על נהר הנילוס במצרים, תרם לחיבורם של מאות כפרים לרשת החשמל ולפיתוח חקלאות מגוונת.



השפד"ן - מכון טיהור שפכי גוש דן, אוסף אליו ומטהר את מי הביוב של גוש דן ולאחר מכן מעביר בצינורות את המים המטוהרים לטובת השקיית חקלאות הנגב.



הקמת אשרך קדם מיפול
במתחם השפד"ן

משאבי ים

דיג כענף כלכלי חשוב



חקלאות ימית



התפלת מי ים



ניצול גאות ושפל ליצירת אנרגיה



דוגמאות לפיתוח בזכות משאבי ים:

כ-15% מתפוקת הדגים בעולם מגיעים מיפן שהיא מדינת איים. בנוסף, האוכל היפני מבוסס על דגים ומאכלי ים.



כל מי השתייה וההשקיה באמירות דובאי מסופקים על ידי מתקנים להתפלת מי ים.



משאבי אנוש

כוח אדם מיומן ומשכיל



כוח אדם זול וזמין



דוגמאות לפיתוח בזכות משאבי אנוש:

בעיר אדמונטון, בירת מחוז אלברטה שבקנדה, הטמפרטורה הממוצעת בחודשי החורף היא בסביבות 10- מעלות ויכולה לרדת עד מתחת ל 40- מעלות. ובכל זאת, בעיר פועל לאורך כל השנה פארק מים מקורה הגדול בעולם. הפארק פועל, תוך שמירה על טמפרטורה קבועה של 28 מעלות .



טורקיה מושכת אליה מפעלי תאגיד רבים (גם ישראלים), בזכות כוח האדם הרב והזול, שתורם להגדלת הרווחים של אותם מפעלים. בזכות האטרקטיביות של טורקיה בנושא זה, התפתחה מאוד כלכלתה בשנים האחרונות.



משאבים פיננסיים נכסים נדילים

ניירות ערך



הלוואות



כסף



נכסים קשיחים- נדל"ן (נכסי דלא נידי)



משאבים פיננסיים הם בעצם הון מקומי, סיוע או השקעות חיצוניות. הון נחשב כמשאב הכרחי לפיתוח. בלעדיו לא ניתן להקים מפעלים, לפתח תשתיות. ישובי גוש שגב הוקמו בעזרת הון מדינה שהושקע באזורי פיתוח ובעזרת הון של ההסתדרות הציונית העולמית, שזרוע הביצוע שלה היא הסוכנות היהודית.



כלכלת ארצות הברית היא הכלכלה הגדולה ביותר בעולם, כאשר על פי קרן המטבע הבינלאומית התמ"ג הוערך בשנת 2007 בכ-13.8 טריליון דולר המהווים כ-20% מסך התמ"ג העולמי. יחד עם זאת, ארה"ב חוותה משברים כלכליים עולמיים (בועת הדוט-קום ומשבר הסאב פריים), נזכיר אותם בהמשך.



משאב חברתי

הדדיות ואמון



שלטון יציב והגון



שותפות גורל



שיתוף פעולה עם השלטון



בסין ישנה תרבות של ציות לשלטונות, מה שתרם לתוכנית לצמצום
הילודה ולהאצת הפיתוח במדינה.



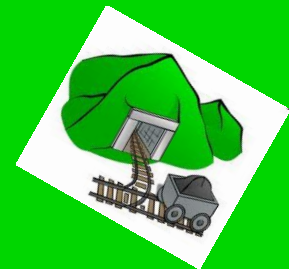
בפינלנד קיימות נורמות חברתיות של שמירה על הסביבה ועל
יערות המחט במדינה, עובדה התורמת להגברת התיירות אליה.



משימה:

הסתכלו במפות המחצבים של אפריקה ושל אירופה התיכונה וענו על השאלות הבאות:

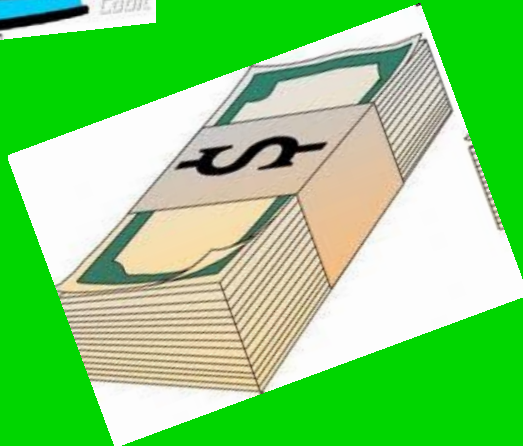
- א) בכל אזור, כתבו מיהי המדינה העשירה ביותר במחצבים ומשאבי טבע, גם מתכלים וגם מתחדשים. כתבו מהם המשאבים.
- ב) כתבו מה יכולים להיות זרזי הפיתוח וחסמי הפיתוח בכל מדינה, הסבירו על פי מפות הפיתוח באטלס.
- ג) כתבו איזו מבין שתי המדינות, היא בעלת הסיכוי הגבוה ביותר לנצל את משאבי הטבע שלה לטובת פיתוחה והסבירו.



משימה:

ערכו רשימה של המשאבים אשר הביאו לפיתוח היישוב בו אתם מתגוררים, או יישוב אחר לבחירתכם. מיינו אותם ל- 4 הסוגים השונים והסבירו אותם. מצאו לפחות משאב אחד לכל סוג.

האם יש ביישוב חסמי פיתוח? מצאו ותארו לפחות חסם פיתוח אחד.





הצד השני של המטבע...

- לטובת בניית "סכר שלושת הערוצים", עקרה ממשלת סין 4 מליון תושבים מבתיהם ובנוסף, נגרמו נזקים אקולוגיים רבים במורד נהר היאנג צה.
 - בעקבות דייג מסיבי באיי יפן, הידלדל מספרם של מיני דגים רבים בהם הטונה כחולת הסנפיר הפופולארית למטבחי הסושי.
 - התנשאות פיננסית של כלכלת ארה"ב, הביאה לשני משברים קשים כלל עולמיים, בעשור הראשון של המילניום.
 - ממשלות רבות מושכות מפעלי תאגידיים בזכות כוח אדם זול, אך פחות דואגות להעלאת שכרם של אזרחיה.
- ועוד...

משימה בעקבות הדילמות שהועלו...

קראו את המאמר: **"הסכר על נהר היאנג צה בסיין"**
(עמ' 36 בספר **"הפיתוח והתכנון המרחבי"**)
וענו על השאלות הבאות:

1) מה הייתה מטרת בניית הסכר על ידי הממשלה הסינית?

2) אילו יתרונות נתן הסכר מלבד ייצור חשמל?

3) מה הייתה הפגיעה האנושית והסביבתית כתוצאה מבניית הסכר?

4) האם לדעתכם בניית הסכר משתלמת כאשר לוקחים בחשבון את הפגיעה האנושית והסביבתית? נמקו תשובתכם.

עבודה נעימה!